

Vantaa

VANTAAN TURVALLISUUSKEHITYS JA TURVALLISUUSYHTEISTYÖ VUONNA 2014

7.5.2015

VANTAAN KAUPUNKI • KESKI-UUDENMAAN PELASTUSLAITOS • ITÄ-UUDENMAAN POLIISILAITOS • VANTAAN SEURAKUNTAYHTYMÄ

Vantaan kaupunginvaltuusto hyväksyi lokakuussa 2013 kaupungin turvallisuussuunnitelman, jossa todettiin valtuustokauden turvallisuustyölle kahdeksan päätoimintalinjaa. Keskeisenä tavoitteena turvallisuussuunnitelmassa on kaupungin kokonaisturvallisuutta vahvistavan turvallisuusyhteistyötä tekevän yhteistyöverkoston lujittaminen. Mittavana turvallisuustyön ja Vantaan valtuustokauden strategian yhteisenä päätavoitteena on, että onnettomuuksien, tapaturmien tai rikosten uhrien seurauksena sairaalahoitoon joutuneiden vantaalaisten määrä 10 000 asukasta kohti on vuoden 2012 tasoon verrattuna pienentynyt vuonna 2016. Liikenneonnettomuuksissa loukkaantuneiden määrän tavoitellaan vähenevän 25 prosentilla vuoteen 2016 mennessä. Pääteiden käytön vähentämisellä vaikutetaan

merkittävimmin turvallisuuden parantamiseen. Syrjäytymistä torjutaan lasten ja nuorten hyvinvointiin, koulutukseen ja työllistymiseen panostamalla. Tässä raportissa arvioidaan turvallisuuskehitystä vuonna 2014 turvallisuussuunnitelman päätoimintalinjoilla.

Tapaturmien ja väkivallan vuoksi loukkaantuneiden vantaalaisten lukumääristä ja hoitojaksoista saadaan tilastotiedot runsaan vuoden viiveellä. Vuonna 2013 joutui 2 904 vantaalaista tapaturmien tai väkivallan vuoksi sairaalahoitoon. Loukkaantuneiden määrä on laskenut vuoden 2011 lähtötasosta (145 loukkaantunutta) 142 loukkaantuneeseen 10 000 asukasta kohti. Vantaalaisten loukkaantuneiden hoidosta sairaalossa aiheutui vuositasolla yli 15 miljoonan euron kustannukset.

1. ONNETTOMUUKSIEN JA TAPATURMIEN ENNALTAEHKÄISY

Onnettomuuksia ja tapaturmia ehkäisevää toimintalinjaa vetää Keski-Uudenmaan pelastuslaitos yhteistyössä kaupungin toimialojen, asukas- ja vanhustyön järjestöjen sekä seurakuntayhtymän kanssa. Pääosa toiminnasta toteutetaan osallistuvien organisaatioiden perustyoinä.

Vuonna 2014 Keski-Uudenmaan pelastuslaitoksen suurasiakkaita Vantaalta olivat Vantaan Seurakuntayhtymä sekä VAV Asunnot Oy. Seurakuntayhtymän osalta arvioitiin yhtymän turvallisuustoimintoja sekä kiinteistökohtaista turvallisuutta. VAV Asunnot Oy:n ja pelastuslaitoksen turvallisuusyhteistyö tuotti laaja-alaista panostamista turvallisuuteen, josta esimerkkinä voi todeta kaikkien yhtiön kerrostalojen savunpoistoratkaisujen tarkistamisen ja kunnostamisen sekä erityisryhmien asumiskohteiden turvallisuustekniikan ylläpidon ja seurannan vakioinnin.

Vantaan vanhus- ja vammaispalveluissa on otettu käyttöön HaiPro, joka on potilasturvallisuutta vaarantavien tapahtumien raportointimenettely. Raportointijärjestelmän kautta on mahdollista tunnistaa yksikön tarkkuudella turvallisuuden kehittämistarpeita, sekä toimenpiteiden vaikuttavuutta. On todennäköistä, että järjestelmään kertyvien potilasturvallisuutta vaarantavien tapahtumien määrä lisääntyy kunnes järjestelmäosaaminen etenee organisaatioissa. Ensimmäisen vuoden seurannan perusteella hoitoon liittyvien potilasturvallisuutta vaarantavien tapahtumien osuus kokonaismäärästä vanhus- ja vammaispalveluissa on noin 45 prosenttia ja tapaturmien sekä onnettomuuksien osuus noin 40 prosenttia.

Tarkemmassa tarkastelussa on nähtävissä, että sairaalapalveluissa korostuvat tapaturmat ja onnettomuudet, mutta erityisesti vanhusten avopalveluissa korostuvat hoitoon liittyvät potilasturvallisuutta vaarantavat tapahtumat. Vantaalla kotonaan asuvien vanhusten osuus (92 prosenttia yli 75-vuotiaista) on korkeampi kuin valtakunnallinen tavoite. Alustavien seurantatietojen valossa on perusteltua arvioida erityisen tarkasti avopalvelujen asiakkaiden palvelujen toimivuutta sekä riittävyttä.

Pelastusviranomaisen onnettomuustietokannan tietojen mukaan seurantajaksolla 2012–14 Vantaalla asuinrakennuksissa tapahtuneiden rakennuspalojen ja rakennuspalovaarojen määrä on noussut noin 100 tehtävän tasolle, joka väkiluvun kasvuun suhteutettuna osoittaa kasvua. Muiden rakennustyyppien osalta määrät ovat niin pieniä, että vastaavia arvioita ei ole mahdollista tehdä. Rakennuspalloissa ja rakennuspalovaaroissa tahallisten palojen osuus

ei ole kasvanut seurantajaksolla 2012–14. Jokaisena tarkastelun vuonna noin viidesosa rakennuspalloista ja rakennuspalovaaroista ovat tahallisia. Liikennevälinepalloista edelleen valtaosa on tahallisia. Pie-nissä tulipalloissa on tahallisten tulipalojen määrä laskussa.

Vuoden 2014 lopulla Keski-Uudenmaan pelastuslaitos ja Vantaan kaupunkisuunnittelu päättivät tilata erillisselvityksen Aviapoliksen kaavoituksessa huomioonotettavista turvallisuusriskeistä. Tämä johtuu kaavoitettavalla alueella tai sen välittömässä läheisyydessä sijaitsevista vaaraa tuottavista toiminnoista, jotka liittyvät esimerkiksi vaarallisten aineiden kuljetukseen sekä kemikaalien varastointiin. Erillisselvityksen kautta kyetään osaa alueen vahinkoriskeistä hallitsemaan asianmukaisesti kaavoituksen käytettävissä olevilla keinoilla.

2. LÄHIYHTEISÖ- JA LÄHISUHDEVÄKIVALLAN EHKÄISY

Lähisuhdeväkivallan ehkäisyä on tehty sosiaali- ja terveydenhuollon toimialan vetämänä ja toimintansa yhteistyöverkostona poikkihallinnollisessa perhe- ja lähisuhdeväkivallan yhteistyöryhmässä. Yhteistyöryhmään osallistuvat sivistystoimi, poliisi, seurakuntayhtymä, turvakoti ja rikosuhripäivystys. Työryhmä on laatinut lähisuhdeväkivallan vastaisen työn toimintasuunnitelman. Toiminnan jalkauttamisessa on keskeistä henkilöstön koulutuksen ja toimintatapojen uudistamisen avulla tunnistaa lähisuhdeväkivalta ja tehostaa siihen puuttumista kaupungin peruspalveluissa. Lasten ja nuorten turvallisuutta on edistetty sivistystoimen opetuspalvelujen, nuorisopalvelujen, sosiaali- ja terveydenhuollon ja poliisin yhteistyöllä.

Vantaalla oli vuonna 2014 poliisin tilastojen mukaan 3 555 kotihälytystehtävää, joista perheväkivallaksi määriteltiin 1 155. Kotihälytystehtävien yhteismäärä laski lievästi vuoden 2013 tasosta ja perheväkivaltatehtävien määrä nousi lievästi. Henkeen ja terveyteen kohdistuvien rikosten määrä vuonna 2014 oli 1 774, joka on runsaat kuusi prosenttia vähemmän kuin vuonna 2013. Laskua oli sekä henkirikosten että pahoinpitelyjen määrässä. Yhteistyössä terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen kanssa on jatkettu MARAK-riskienarviointimallin käyttöä asiakkaiden väkivaltaisen käytöksen riskien arvioinnissa. Osana MARAK-toimintaa on järjestetty riskienarvioinnin koulutusta kaupungin ja sidosryhmien työntekijöille. Marraskuussa järjestettiin vuosittainen Lähisuhdeväkivallan ehkäisyfoorumi, jonka teemana oli lapset ja nuoret.

Turvallisuus on ollut kouluissa painopisteenä

vuonna 2014. Opetuksen järjestäjää on työllistänyt uuden ”työrauhalainsäädännön” ja oppilashuoltolain jalkauttaminen esiopetukseen, perusopetukseen ja toiselle asteelle. Opetushenkilöstön käyttöön tuli uusia toimivaltuuksia.

Koulujen ja oppilaitosten turvallisuuskansio päivitettiin Koulujen ja oppilaitosten hyvinvointikansioksi. Kansio on yksi perusta koulujen ja oppilaitosten turvallisuussuunnittelulle. Laurea-ammattikorkeakoulu toteutti perusopetuksessa laajan turvallisuusjohtamisen auditoinnin Tutor-menetelmällä. Auditoinnissa olivat mukana kaikki perusopetuksen toimipisteet. Päivityksessä muun muassa kirjattiin, että kouluuhkausten vähentyminen sekä uutena ilmiönä perhekriisien seuraukset ja niihin varautuminen.

Koululaisten luvattoman tulensytyttelyn vuoksi tehtiin 45 Tulipysäkki-hankkeen mukaista interventiota vuonna 2014. Hanke käynnistyi vuonna 2010, jonka jälkeen on tehty 186 interventiota. Interventioissa on ollut kaikkiaan 172 poikaa ja 14 tyttöä. Pojista yläkoululaisia oli 95 ja alakoululaisia 77. Tytöistä yläkoululaisia oli 12 ja alakoululaisia kaksi. Neljän vuoden aikana on tullut tietoon kuusi luvattoman tulenkäsittelyn uusijaa.

3. PAIKALLISEN HÄIRIÖKÄYTTÄYTYMISEN ESTÄMINEN

Yleisten paikkojen ja katujen turvallisuuskehitys

Poliisi vetää Turvallinen kaupunkielämä -toimintalinjaa yhteistyössä kaupungin toimialojen, kaupungin aluetoiminnan, seurakuntayhtymän, pelastuslaitoksen, yritysten ja järjestöjen kanssa.

Katuruuhallisuus oli koko kaupungin alueella hyvällä tasolla, kuten edellisinä vuonna. Poliisin tehtävinä vuonna 2014 oli yhteensä vajaa 9 000 yleisten paikkojen häiriökäyttäytymistehtävää, päihtyneiden talteenottoa, pahoinpitelyä ja ilkivaltaa jne. Tehtävien määrä laski hieman vuoden 2013 tasosta. Tehtävät vähenivät pahoinpitelyjen ja päihtyneiden osalta. Yleisten paikkojen häiriöitä ja rikoksia esiintyi perinteiseen tapaan eniten Myyrmäen ja Tikkurilan keskustassa. Määrä pysyi edellisen vuoden tasolla. Esimerkiksi pahoinpitelyjä oli Tikkurilassa 151 ja Myyrmäessä 100.

Toimintoja ja hankkeita:

Myyrmäen aluetoimikunta järjesti helmikuussa asukastilaisuuden, jonka aiheena oli viihtyisyys, turvallinen ja elinvoimainen keskusta. Tilaisuudessa esiteltiin Myyrmäen keskustan kehittämissuunnitelmia

ja käytiin hyvähenkistä keskustelua alueen turvallisuustilanteesta.

Vantaan kaupungin alue- ja yhteisötoiminnan vetämä Koivukylän asemanseudun kehittämishanke päättyi toukokuussa. Hankkeen tavoitteena oli erityisesti asukkaiden aloitteellisuus ja omatoimisuus sekä yhteisöllisyyden kehittäminen ja sen myötä turvallisuudentunteen lisääminen. Korsossa ja Tikkurilassa järjestettiin turvallisuuskävelyt, joilla oli mukana turvallisuustoimijoita, virkamiehiä ja asukkaita. Marraskuussa järjestettiin kaupungin ja järjestöjen turvallisuusilta, jonka teemana oli järjestöjen rooli turvallisuustyössä.

Vantaan kaupunki järjesti yhteistyössä oikeusministeriön kanssa vuoden 2014 valtakunnallisen rikoksentorjuntaseminaarin syyskuussa Heurekassa. Seminaari keskittyi laajaan yhteistyöhön rikoksentorjunnassa.

Itä-Uudenmaan poliisilaitoksella aloitettiin vuoden 2014 alussa Espoon mallin mukaisesti Nuorten jutut -toimintamallin kokeilu. Toimintamallissa poliisin edustaja, syyttäjä ja sosiaalityöntekijä tapaavat säännöllisesti, tarkastelevat nuoriin rikosentekijöihin liittyviä juttuja ja sopivat juttujen jatkotoimintoista.

4. JULKISIIN TILOIHIN KOHDISTUVIEN VAHINGONTEKOJEN EHKÄISY

Vahingontekojen määrän vähenemistä tavoitellaan kaupungin tilakeskuksen, kaupungin toimialojen, aluetoiminnan ja yritysten yhteistyöllä. Poliisin tietoon tulleiden vahingontekojen määrä Vantaan alueella oli vuonna 2014 487, joka oli 140 vahingontekoa enemmän kuin vuonna 2013.

Vuonna 2009 kaupungin kohteisiin kohdistuneiden vahingontekojen aiheuttamat kustannukset olivat 217 000 euroa. Kustannukset laskivat alle puoleen vuonna 2013. Vuonna 2014 kaupungin kohteisiin kohdistuneiden vahingontekojen kustannukset nousivat edellisvuoden tasosta 93 000 euroa 134 000 euroon. Sama kehitys tapahtui kaikkien kaupungin alueen vahingontekojen määrässä.

5. YMPÄRISTÖTURVALLISUUS

Merkittävää ympäristöturvallisuudessa vuonna 2014 lentoaseman, Valkealähteen ja Koivukylän arvokkaiden pohjavesialueiden suojelusuunnitelmiin tarkistaminen. Puhtaat pohjavedet ovat tärkeitä vesihuollon varaveden lähteitä. Alueille on viime vuosikymmenien aikana rakennettu paljon ja niihin kohdistuu myös paineita yritystoimintojen laajentamiseen. Suunnitelmien päivityksessä arvioitiin

pohjaveden laatua ja alueiden yritysten riskejä pohjavesille. Lisäksi annettiin suosituksia alueiden maankäyttöön sekä rajoituksia ja suosituksia teolliseen toimintaan, kemikaalien käsittelyyn ja varastointiin.

Syksyllä käynnistyneen uuden jätevoimalan toiminta on tarkastettu ja merkittävää ympäristön pilaantumista uhkaavaa poikkeamaa ei toiminnassa ole havaittu. Ympäristön roskaantumisesta on tullut noin 100 ilmoitusta vuoden aikana. Määrä on edellisvuosien tasolla. Poliisille on tehty ilmoitus suurista roskien kasaantumisesta.

6. SUURTAPAHTUMIEN JA SUURTEN KAUPPAKESKUSTEN TURVALLISUUS

Kauppakeskusten turvallisuustason ylläpitämiseksi korkealla tasolla tehdään yhteistyötä Helsingin kauppakamarin Vantaan osaston vetämänä. Yhteistyöhön osallistuvat kauppakeskukset, pelastuslaitos ja poliisi. Kauppakeskusten turvallisuustason arvioinnissa käytetään pelastuslaitoksen kehittämää turvallisuustason riskienarviointijärjestelmää (TUTOR), joka huomioi laaja-alaisesti kohteen turvallisuusjärjestelyt, kauppakeskusten omavalvonnan ja johdon itsearvioinnin turvallisuudesta. Palotarkastuksissa on korostettu poistumisturvallisuuden järjestelyjä, palavien nesteiden säilytysmääriä ja turvallisia säilytystiloja.

Lokakuussa järjestettiin kauppakeskus Myrmanissa häiriötilanteiden harjoitus, jota isännöivät kauppakeskus ja Helsingin kauppakamari. Harjoitukseen osallistui pelastuslaitoksen, poliisin ja kaupungin edustajien lisäksi edustajia useista kauppakeskuksista eri puolilta Suomea. Harjoituksessa arvioitiin toimintaa kauppakeskuksessa sekä rikostapahtumissa että onnettomuustilanteissa.

7. JOUKKOLIIKENTEEN TURVALLISUUS

Helsingin seudun liikenne -kuntayhtymä (HSL) on vetänyt joukkoliikenteen turvallisuustyötä yhteistyössä seudun kaupunkien, valtion liikenneviraston, poliisin ja liikennepalveluja tuottavien operaattoreiden kanssa. Toiminnassa on toteutettu Helsingin seudun joukkoliikenteen turvallisuusstrategian aiesopimusta. Joukkoliikenteen turvallisuuden vahvistamisen tavoitteena on koko matkaketjun turvallisuus, jolloin matkustajat ja henkilökunta tuntevat olonsa turvalliseksi ja välttyvät häirinnältä ja väkivallalta.

Joukkoliikenteen palvelutason kehittämisessä ja turvallisuudessa on vuonna 2014 keskitytty liikenne-

häiriöiden hallintaan. Joukkoliikenteen sujuvuuteen vaikuttavat toimijat ovat yhteistyöllä minimoineet häiriötilanteista matkustajille aiheutuvat haitat. Rautateiden lähiliikennealueen turvallisuuden kehittäminen ja erityisesti valmistautuminen Kehäradan liikenteen turvalliseen aloitukseen on ollut vuoden 2014 tärkeitä tehtäviä. Liikennevirastoon on perustettu joukkoliikenteen turvallisuusvalvomo, joka on ollut mukana Tikkurilan matkakeskuksen turvallisuusjärjestelyjen toteutuksessa yhdessä HSL:n ja Vantaan kaupungin kanssa.

HSL:n asiakastytyväisyystutkimuksen mukaan vantaalaisten kokemassa joukkoliikenteen turvallisuudessa ei ole tapahtunut merkittäviä muutoksia viime vuosina. Työmatkaliikenteen turvallisuuden kokee hyväksi tai erittäin hyväksi yli 90 prosenttia vastaajista ja turvallisuuden huonoksi tai erittäin huonoksi vain 1,4 prosenttia vastaajista. Liikennevälineistä linja-autot koetaan turvallisimmiksi ja turvattomuutta koetaan eniten iltaisin viikonvaihteen lähijunissa. Päihtyneiden häiriköinti ja uhkaava käyttäytyminen ovat suurin turvattomuuden kokemisen aiheuttajia.

8. LIKENNETURVALLISUUS VANTAALLA

Vantaan liikennesuunnittelu tekee yhteistyötä liikenneturvallisuuden parantamiseksi poliisin, kaupungin toimialojen, valtion liikenneviraston ja asukasjärjestöjen kanssa. Liikenneturvallisuustyöryhmässä ovat mukana myös muun muassa vanhus- ja vammaisneuvostot sekä Liikenneturva.

Liikenneturvallisuus on kehittynyt Vantaalla myönteiseen suuntaan kuluvan vuosikymmenen aikana. Vuonna 2010 loukkaantui 290 ihmistä, jonka jälkeen henkilövahingot ovat vähentyneet vuosittain. Vuonna 2014 loukkaantui 203 henkilöä (ennakotieto), joka laskennallisesti täyttää turvallisuus-suunnitelman välitavoitteen. Vuonna 2014 kuoli viisi, joista kaksi oli jalankulkijaa. Liikenteessä kuoli vuosina 2010–2014 keskimäärin alle neljä henkilöä vuodessa. Liikenneonnettomuuksista aiheutuu kaupungille vuosittain erilaisina sosiaali- ja terveystoimen menoina noin 20 miljoonan euron kustannukset.

Vantaan katuverkon turvallisuutta on parannettu mm. töyssyjen ja suojakorokkein erityisesti koulu- ja vanhusten käyttämissä kadunylityksissä sekä nopeusnäyttötäuluja lisäämällä. Nopeuksien hallinta ja pitäminen rajoitusten mukaisina on tärkein keino onnettomuuksien ehkäisyssä. Esimerkiksi Kehä III:lla tekninen nopeusvalvonta on hillinnyt nopeuksia. Liikenneturvallisuusvalistuksessa nuoria on tavoitettu peruskoulujen 8. luokan oppilaille järjestetyillä mopo- ja pyöräilyturvallisuuden tapahtumilla.

